

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:33
sssjournal.com

pp.2162-2172
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 15/03/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 29/04/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 29.04.2019

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN SINIF YÖNETİMİ ANLAYIŞLARI İLE İLETİŞİM BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

THE INVESTIGATION OF RELATIONSHIP BETWEEN CLASSROOM MANAGEMENT UNDERSTANDING AND COMMUNICATION SKILLS OF CLASSROOM TEACHERS

Yükseklisans Öğrencisi. Damla SUNGURTEKİN AY

Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Entitüsü, Temel Eğitim Bölümü, mail:sungurtn@gmail.com, Amasya/TÜRKİYE

Dr. Öğretim Üyesi. Erdoğan BOZKURT

Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, mail: erbozkurt52@gmail.com, Amasya/TÜRKİYE

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5651-122X>

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1427>

Reference : Sungurtekin Ay, d. & Bozkurt, E. (2019). "Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Anlayışları İle İletişim Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", International Social Sciences Studies Journal, 5(33): 2162-2172

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenler tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilmişlerdir. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Aydın İli Nazilli ilçesindeki 23 resmi (devlet) ilkokulunda görev yapan 311 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik yönetim anlayışını benimseyen öğretmenlerin, iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerisi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Sınıf yönetimi anlayışlarından otokratik ve ilgisiz yönetim anlayışını benimseyen öğretmenlerin, iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerisi arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen, Sınıf Yönetimi Anlayışı, İletişim, İletişim Becerileri

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the relationship between classroom management understanding and communication skills of classroom teachers. This study has been carried out by relational survey model which is a kind of quantitative research method. The participants of this study have been selected by random sampling method. These participants in total 311 teachers who are working in 23 public elementary schools, Nazilli district, Aydın, 2018-2019 academic year. All collected data has been analyzed using SPSS program. After analyzing the collected data, it is found that there is a positive relationship between teachers' classroom management understanding and communication skills. Also, it has been found that there is a positive relationship between teachers who have democratic management understanding and their ability to express themselves through communication skills, their ability to communicate, their willingness to communicate, their ability to listen to active listening and communication principles. On the other hand, it is found that there is a significant negative relationship between teachers who have autocratic and irrelevant management understanding and their communication skills dimensions, their ability to express themselves, their attention to communication, their willingness to communicate, their ability to listen to active listening and communication principles.

Keywords: Teacher, Classroom Management Understanding, Communication, Communication Skills

¹ Bu çalışma Dr. Öğretim Üyesi Erdoğan Bozkurt'un danışmanlığında Damla Sungurtekin Ay'ın Amasya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Eğitimi Bilim Dalı alanında hazırlanmış olduğu yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

1. GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Sınıfın iyi yönetilmesi, eğitimde başarının sağlanmasında ilk basamak olarak kabul edilmektedir. Sınıf yönetiminin en etkili ögesi ise öğretmendir. Etkili bir sınıf yönetimi için öğretmenden; sınıf ortamının eğitim için hazırlanması, sınıf kurallarının öğrencilerle birlikte belirlenip benimsenmesi, öğretimin düzenlenip sürdürülmesi, öğrencilerin olumlu davranışlarının sağlanması beklenmektedir (Erden, 2005). Sınıf yönetimi, sınıfta pozitif bir atmosfer oluşturma ve düzenin sağlanmasının ötesinde, öğrencilerin kendilerini özgürce ifade edebilmelerini ve potansiyellerini ortaya çıkarmasını içermektedir (Turan, 2004). Eğitim-öğretim etkinlikleri, genellikle sınıf ortamında oluşmaktadır. Öğrencinin öğrenmesi büyük ölçüde, öğrenme olayının sistemli olarak yapıldığı sınıf ortamı içinde iyileştirilebilir (Epçaçan ve Okçu, 2009; Jenkins, 1998; Okçu, 2006).

Öğretmenler sınıfta bazı sınıf yönetimi anlayışlarını (biçimlerini) kullanırlar. Sınıf yönetimi anlayışları, öğretmenlerin sınıfta ilişki ve öğrenme etkinliğine dair düzenlemelerini tutarlı olarak sergiledikleri ortak davranışları yansıtan düzeyi olarak tanımlanmaktadır. Öğretmenlerin yönetim anlayışları genellikle otokratik, demokratik ve ilgisiz yönetim olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin bütünüyle belirli bir sınıf yönetimi biçimine sahip olduklarını söylemek mümkün değildir (Akt. Kaya, 2006). Bazı öğretmenler baskın olarak bir sınıf yönetimi anlayışını kullanırken, bazıları ise karşılaştıkları durumlara uygun sınıf yönetimi anlayışlarını kullanmaktadırlar.

Sınıf yöneticisi ve sınıf ikliminin kurucusu olan öğretmenin sahip olduğu özellikler, sınıf yönetiminin kalitesini önemli ölçüde etkilemektedir. Öğretmenin kişilik özellikleri, eğitim felsefesi, yönetim tarzı, ders işleme stili, derse hazırlıksız gelmesi, tekdüze ders işleme, özgüven eksikliği, çocuklardan hoşlanmaması, öğrencilerle iletişim kuramaması, tükenmişlik gibi pek çok faktör, doğrudan veya dolaylı olarak öğretmenin sınıf yönetimini etkiler (Yüksel, 2013).

Okulda verilen eğitim, çocuğun hem gerekli akademik bilgi ve beceriyi kazanmasına hem de duygusal ve sosyal yönden gelişip uyumlu bir kişiliğe sahip olmasına yardımcı olmaktadır (Aydın, 2012). Öğrencinin başarısında öğretmenin sınıfta öğrencilerle kurduğu iletişim ve oluşturduğu etkileşim çok önemlidir. Öğretmenin sınıftaki başarısında sosyal yeterliliği, teknik yeterliliğinden daha etkilidir. Öğretmenin öğrencilerini oldukları gibi kabul etmesi, onlarla uygun bir şekilde iletişim kurması, öğrencilerin öğrenmelerine ve yüksek başarıyı yakalamalarına fırsat tanır (Jones, Jones, 1998). Geleceğimizin temel taşları olan çocuklarımızın yetiştirilmesinde ve temel davranışların ilkokullarda yapılan eğitim-öğretim faaliyetleri sonucunda kazandırıldığı düşünüldüğünde, sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetiminde sergiledikleri iletişim becerilerinin ne kadar önemli olduğu daha iyi anlaşılacaktır.

Bu araştırmada sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasında bir ilişki olup olmadığı araştırılarak, mevcut durum ortaya konulmuştur.

1.2.Problem Cümlesi

İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ve iletişim becerileri arasında ilişki var mıdır?

Bu temel problem doğrultusunda aşağıdaki problemler oluşturularak bunlara yanıt aranmıştır.

1. Genel olarak sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ve iletişim becerileri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Sınıf öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışları ile kendini ifade etme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Sınıf öğretmenlerinin otokratik sınıf yönetimi anlayışları ile kendini ifade etme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Sınıf öğretmenlerinin ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları ile kendini ifade etme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Sınıf öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişime özen gösterme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Sınıf öğretmenlerinin otokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişime özen gösterme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

7. Sınıf öğretmenlerinin ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları ile iletişime özen gösterme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Sınıf öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim kurmaya isteklilik iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
9. Sınıf öğretmenlerinin otokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim kurmaya isteklilik iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
10. Sınıf öğretmenlerinin ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim kurmaya isteklilik iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
11. Sınıf öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışları ile etkin dinleme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
12. Sınıf öğretmenlerinin otokratik sınıf yönetimi anlayışları ile etkin dinleme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
13. Sınıf öğretmenlerinin ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları ile etkin dinleme iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
14. Sınıf öğretmenlerinin demokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim ilkelerine uyma iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
15. Sınıf öğretmenlerinin otokratik sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim ilkelerine uyma iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
16. Sınıf öğretmenlerinin ilgisiz sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim ilkelerine uyma iletişim becerileri boyutu arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.3. Araştırmanın Amacı

Eğitim örgütü birçok alt sistemden meydana gelir; fakat eğitim örgütünün meydana gelmesinde, etkinliklerinin değerlendirilmesinde ve varlığının sürdürülmesinde en etkili alt sistem okul örgütüdür. Okul örgütünün en önemli ve açık özelliği, üzerinde çalıştığı hammaddenin toplumdan gelen ve topluma giden insan oluşudur. Bu nedenle, okulun birey boyutu kurum boyutundan daha duyarlı, informal yanı formal yanından daha ağır, etki alanı yetki alanından daha geniştir. Gerçekten sosyal bir sistem olarak kurulması ve çalışması gereken okul ortamında, davranış bilimleri ve insan ilişkilerinin yeri bu bakımdan çok önem taşır (Bursalıoğlu, 2002). Sınıf ise, eğitim sistemin amaçlarını gerçekleştirmede en önemli yerdir ve eğitim-öğretim etkinliklerinin gerçekleştiği en çekirdek merkezi bir yaşam alanıdır (Çakmak, 2005).

Eğitim sisteminin en merkezi yaşam alanı olan sınıfta, öğretmen sınıf yöneticisi konumundadır. Öğretmenler, sınıf içi eğitim-öğretim etkinliklerini, sınıf içi etkileşimi, iletişimi, ilişkileri düzenler ve planlarlar. Eğitimin temel basamağı olan ilkokullarda, sınıf öğretmenlerinin benimsediği sınıf yönetimi anlayışları ve öğrencilerle etkileşim halindeyken ortaya koydukları iletişim becerileri, öğrenciler üzerinde etkili olmaktadır. Sınıfta öğretmen tarafından oluşturulan sınıf iklimi, öğrencilerin akademik başarılarını ve kişilik gelişimlerini etkiler. Bu araştırmanın amacı; ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Modeli

İlkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik olan bu çalışmada ilişki tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel Tarama Modeli, birbirini etkileyebilecek iki farklı durum arasındaki ilişkilerin çeşitli değişkenler açısından incelendiği araştırmalarda kullanılır (Gençer, 2002).

2.2. Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini, Aydın İli, 2018-2019 Eğitim-Öğretim Yılında, resmi (devlet) ilkokullarında görev yapan sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır.

Araştırmanın örneğini, Aydın İli Nazilli İlçesinde bulunan 23 ilkokulda görev yapan ve tesadüfi olarak belirlenen 170 kadın (%54,7) ve 141 (%45,3) erkek olmak üzere toplamda 311 (%100) sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak *Sınıf Yönetimi Anlayışları Anketi*, *İletişim Becerileri Ölçeği* ve *Kişisel Bilgi Formu* kullanılmıştır. Bu araçların özellikleri aşağıda verilmiştir:

2.3.1. Sınıf Yönetimi Anlayışları Anketi

Araştırmanın amacını gerçekleştirmeye yönelik veriler Terzi tarafından hazırlanan (2001) "Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışları" adlı anket ile elde edilmiştir. Bu ankette sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarını belirlemeye yönelik olarak üç boyutta ele alınan 34 maddeye yer verilmiştir. Öğretmenlerin üç farklı yönetim anlayışına ilişkin toplam puanlarının belirlenebilmesi için beşli Likert tipi derecelendirme ölçeği kullanılmıştır. Her madde için beş seçeneğe göre öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışlarını sergileme düzeyleri belirlenmiştir. Seçenekler, "her zaman", "çoğu zaman", "ara sıra", "çok seyrek" ve "hiçbir zaman" şeklinde derecelendirilmiştir. Her seçenek (16. ve 31. maddeler dışında) sırasıyla 5, 4, 3, 2, 1 şeklinde puanlanarak değerlendirilmiştir. Yukarıda belirtilen 16. ve 31. maddelerin seçenekleri ise diğer maddelerin tersi biçiminde puanlanarak değerlendirilmiştir.

Terzi (2001) tarafından hazırlanan anketin geçerliliği aynen kabul edilmiştir. Terzi (2001) 80 soru maddesinden oluşan bir taslak anket oluşturmuş; oluşturulan taslak anketleri, konu ile ilgili uzmanların görüş ve değerlendirmelerine sunmuş, anketin araştırmanın amacına uygun olup olmadığına dair uzman görüşlerine dayalı olarak 2 kontrol sorusuyla birlikte 34 sorudan oluşan veri toplama aracının son şeklini vermiştir.

Ankette yer alan maddelerin dizilisinde konu olarak ilgili soruların bir arada toplanmasına, böylece anketleri yanıtlayanlarda karışıklığa neden olmamaya özen gösterilmiştir. Öğretmenlerin otokratik yönetim anlayışını ne ölçüde sergilediklerini belirlemeye yönelik olarak 11 maddeye yer verilmiştir. Bunlar 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11 numaralı maddelerdir.

Öğretmenlerin demokratik yönetim anlayışını ne ölçüde sergilediklerini belirlemeye yönelik 11 maddeye yer verilmiştir. Bunlar 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20, 21, 22 ve 23 numaralı maddelerdir. İlgisiz sınıf yönetimi anlayışının ne ölçüde sergilendiğinin belirlenmesine yönelik 10 maddeye yer verilmiştir. Bunlar 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32 ve 34 numaralı maddelerdir. Anketler uygulanmak üzere gönderildikten sonra onları kaynak kişiler tarafından aynı derecede anlaşılıp anlaşılmadıklarını rasgele yanıt verilip verilmediklerini çok fazla kontrol olanağı yoktur. Bu nedenle öğretmenlerin anket maddelerini içtenlikle yanıtlayıp yanıtlamadıklarını kontrol edebilmek ve veri toplama aracının güvenilirliğini artırabilmek için ankette yer alan 10. madde ile 16. madde; 21. madde ile 33. madde biçim ve içerik olarak aynı düzenlenmiştir. Bu yüzden 16. ve 33. maddeler kontrol maddelerini oluşturduğu için değerlendirmeye alınmamıştır. Ayrıca veri toplama aracının güvenilirliğini istatistiksel yolla değerlendirmek amacı ile Cronbach Alfa Katsayısı yöntemi kullanılmıştır.

Cronbach Alfa Katsayısı, bireysel puanların k soru içeren bir ölçekte sorulara verilen yanıtların toplanması ile bulunduğu durumlarda soruların birbirleri ile benzerliği, yakınlığını ortaya koyan bir katsayıdır. Alfa katsayısı, veri toplama aracında yer alan k sorunun türdeş bir yapıyı açıklamak ya da sorgulamak üzere bir bütün oluşturup oluşturmadıklarını sorgulamayı sağlar. Cronbach alfa katsayısı, 0 ile 1 arasında değişim gösterir (Özdamar, 1997: Akt. Terzi, 2001). Terzi (2001) tarafından yapılan istatistiksel çözümler sonucu, öğretmenlerin yönetim anlayışlarına ilişkin 34 maddelik veri toplama aracının güvenilirlik katsayısı alfa 0,6428 olarak hesaplanmıştır. Özdamar'a göre alfa katsayısının değerlendirilmesinde uyulan ölçütlere göre; $0,60 < \text{alfa} < 0,80$ veri toplama aracı oldukça güvenilirdir (Akt. Terzi, 2001). Soru-Bütün korelasyonlar incelendiğinde, madde ile bütün arasındaki korelasyon katsayılarının negatif olmadığı, bu nedenle veri toplama aracının toplanabilir özellikte olduğu saptanmıştır. Veri toplama aracının toplanabilir özellik taşıması, ölçmek istenilen boyuta ilişkin birden çok madde puanlarının, aritmetik ortalamaları veya toplanmalarına bakarak, boyuta ilişkin yargıda bulunulmaya elverişli olması anlamı taşımaktadır (Terzi, 2001).

2.3.2. İletişim Becerileri Ölçeği

Araştırmada sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerini ölçmeye yönelik olarak Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen "İletişim Becerileri Ölçeği" uygulanmıştır.

İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ): İletişim becerilerini ölçmek amacıyla üniversite öğrencileri için Korkut-Owen ve Bugay (2014) tarafından geliştirilen 25 maddelik İletişim Becerileri Ölçeği (İBÖ) liseler (Bugay ve Korkut-Owen, 2016) için de kullanılabilir. İBÖ'nün, lise ve üniversiteliler için uygulanan

versiyonunda “İletişim İlkeleri ve Temel Becerileri-İİTB”, “Kendini İfade Etme-KİE”, “Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim-EDSOİ” ve “İletişim Kurmaya İsteklilik-İKİ” olmak üzere dört alt boyutu vardır.

İletişim Becerileri Ölçeği-Yetişkin Formu (İBÖ-YF): Ölçeğin yetişkinler için de kullanılabilmesi için Korkut Owen ve Demirbaş-Çelik (2017) tarafından uyarlama çalışması yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla 22-46 yaş aralığındaki, 132 kadın, 47 erkek ve cinsiyetini belirtmeyen sekiz kişi olmak üzere toplam 187 yetişkine ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin faktör yapısını test etmek için Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Temel Bileşenler Analizi equamax döndürme yöntemi kullanılarak yapılmıştır. Buna göre, KMO testi 0,927 ve Barlett testi 3358,412 olarak elde edilmiştir. Analiz sonucunda ölçeğin yetişkinlerde dört yerine beş alt boyutlu yapı gösterdiği ve açıklanan varyansın 71.93 olduğu anlaşılmıştır. Birinci faktör toplam varyansın % 46.1’ini, ikinci faktör toplam varyansın % 11.6’sını, üçüncü faktör toplam varyansın % 5.5’ini, dördüncü faktör toplam varyansın % 4.4’ünü, beşinci faktör toplam varyansın % 4’ünü açıklamaktadır. Faktör yükleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Analizlere göre faktörlerin adlandırılmaları İBÖ’nün lise ve üniversite öğrencileri için kullanılan formuna benzer olarak gerçekleştirilmiştir. Dokuz maddeden oluşan ilk faktör **temel beceriler ve kendini ifade etme** (TB-KİE) olarak adlandırılmıştır. Maddelerden bazılarını “Duygularımı rahatlıkla dile getirebilirim.” “Karşımdakini dinlerken onu anladığımı uygun bir dille ifade ederim” ve Birisini dinlerken söylenenlerin altında yatan duyguları anlayabilirim.” verilebilir. İkinci faktör **iletişime özen gösterme** (İÖG) olarak adlandırılmıştır ve beş maddeden oluşmaktadır. “Başkaları konuşurken yanıt vermeden önce onların sözlerini bitirmelerini beklerim.” ve “Birileriyle konuşurken onları rahatsız edebilecek kadar yakınlarında olmamaya özen gösteririm” bu faktördeki maddelere örnek olarak verilebilir. **İlişki kurmaya isteklilik** (İKİ) olarak adlandırılan üçüncü faktör üç maddeden oluşmaktadır. Bu boyuttaki maddelerden birisi “İlişkide bulunduğum kişilerin anlatmak istediklerini dinlemek için onlara zaman ayırırım.” biçimindedir. **Etkin Dinleme ve Sözel Olmayan İletişim** (EDSOİ) adındaki dördüncü boyut beş maddeden oluşmaktadır. Örnek maddelerden ilki “Birini dinlerken ne karşılık vereceğimden çok onun ne demek istediğini anlamaya çalışırım.” Diğeri “Konuşmaları dinlerken, içerikle yüz ifadesinin ya da beden duruşunun uyumuna dikkat ederim” biçimindedir. Son faktör olan **iletişim ilkelerine uyma** (İİU), üç maddeden oluşmaktadır ve “İnsanları oldukları gibi kabul ederim” maddelerden birisidir.

İBÖ-YF’nun güvenilirliği: Ölçeğin iç tutarlık güvenilirliği için Cronbach alfa katsayısı hesaplanmış ve ölçeğin iç tutarlık katsayısı .94 olarak bulunmuştur. Ölçeğin alt faktörlerine ilişkin iç tutarlık katsayıları ise, TB-KİE için .95; İÖG için 81; İKİ için .74, EDSOI için .76 ve İİU için ise, .65 olarak bulunmuştur. Bulunan bu değerler İBÖ’nün güvenilirlik düzeyi için yeterli olduğunu göstermektedir.

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Ek II’de sunulmuştur.

2.3.3. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu, öğretmenlerden cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim düzeyi, mezun olunan fakülte, mesleki kıdem ve mesleki pozisyon durumları hakkında bilgi toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Araştırmada kullanılan Kişisel Bilgi Formu Ek 3’te sunulmuştur.

2.4. Verilerin Toplanması

Hazırlanan ölçek, anket ve kişisel bilgi formu; daha önceden belirlenen örneklem grubuna 2018-2019 eğitim-öğretim yılında 311 sınıf öğretmenine araştırmacı tarafından uygulanmıştır.

2.5. Verilerin Analizi

Elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3. BULGULAR

Bu bölümde elde edilen verilerin analizleri sonucunda ulaşılan bulgular “İlkokullarda Görev Yapan Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Anlayışları ve İletişim Becerileri Arasında İlişki Var mıdır?” problemine ilişkin alt problemlere göre düzenlenmiştir.

3.1. Genel Olarak Sınıf Öğretmenlerinin Sınıf Yönetimi Anlayışları ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

Bu bölümde, araştırmanın amacını oluşturan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak bulgulara yer verilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi

anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkiyi belirlemek için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 1’de verilmiştir.

		İletişim Becerileri
Sınıf Yönetimi Anlayışları	Pearson Korelasyon (r)	,134*
	p	0,018
	n	311
*p<,05		

Yapılan analiz sonucunda, öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasında yüksek düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r=0,134$, $p<0,05$).

3.2. Sınıf Yönetimi Anlayışlarından Demokratik Liderlik ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarından ‘‘demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerileri’’ arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Sınıf Öğretmenlerinin Demokratik Liderlik Anlayışları ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

		Kendini İfade Etme Boyutu	İletişime Özen Gösterme	İletişim Kurmaya İsteklilik	Etkin Dinleme	İletişim İlkelerine Uyma
Demokratik Liderlik	Pearson Korelasyon (r)	,755**	,755**	,638**	,710**	,670**
	p	,000	,000	,000	,000	,000
	n	311	311	311	311	311
**P<,01						

Tabloda görüldüğü gibi sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından olan kendini ifade etme becerisi arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=,755$, $p<0,01$). Bu verilere göre demokratik liderlik eğilimleri fazla olan bireylerin kendini ifade etme becerilerinin de gelişmiş olduğu söylenebilir.

Tablo 2’deki verileri inceleyecek olursak sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından iletişime özen gösterme becerisi arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=,755$, $p<0,01$). Bu verilere göre, demokratik liderlik eğilimi fazla olan bireylerin iletişime özen gösterme becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından iletişim kurmaya isteklilik becerisi arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=,638$, $p<0,01$). Bu bulgulardan hareketle demokratik liderlik eğilimleri fazla olan öğretmenlerin iletişim kurmaya isteklilik becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından etkin dinleme becerisi arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=,710$, $p<0,01$). Bu bulgulardan hareketle demokratik liderlik eğilimleri fazla olan öğretmenlerin etkin dinleme becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Sınıf yönetimi anlayışlarından demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından iletişim ilkelerine uyma becerisi arasında pozitif yönde bir ilişki vardır ($r=,670$, $p<0,01$). Bu bulgulardan hareketle demokratik liderlik eğilimleri fazla olan öğretmenlerin iletişim ilkelerine uyma becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

Bu bulgulardan hareketle demokratik liderlik eğilimi fazla olan sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir.

3.3. Sınıf Yönetimi Anlayışlarından Otokratik Liderlik ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarından otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve

iletişim ilkelerine uyma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Sınıf Öğretmenlerinin Otokratik Liderlik Anlayışları ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

		Kendini İfade Etme Boyutu	İletişime Özen Gösterme	İletişim Kurmaya İsteklilik	Etkin Dinleme	İletişim İlkelerine Uyma
Otokratik Liderlik	Pearson Korelasyon (r)	-,418**	-,385**	-,307**	-,387**	-,370**
	p	,000	,000	,000	,000	,000
	n	311	311	311	311	311
**p<,01						

Yapılan analiz sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan kendini ifade etme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,418$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin otokratik liderlik eğilimleri arttıkça, kendini ifade etme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Analizler sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişime özen gösterme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,385$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin otokratik liderlik eğilimleri arttıkça, iletişime özen gösterme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Tablo 3'teki verileri inceleyecek olursak, sınıf yönetimi anlayışlarından olan otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişim kurmaya isteklilik becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,307$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin otokratik liderlik eğilimleri arttıkça, iletişim kurmaya isteklilik becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Bulgulardan hareketle, sınıf yönetimi anlayışlarından olan otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan etkin dinleme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,387$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin otokratik liderlik eğilimleri arttıkça, etkin dinleme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Yapılan analizler sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişim ilkelerine uyma becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,370$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin otokratik liderlik eğilimleri arttıkça, iletişim ilkelerine uyma becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Bu bulgulardan hareketle otokratik liderlik eğilimi fazla olan sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerilerinin azaldığı söylenebilir.

3.4. Sınıf Yönetimi Anlayışlarından İlgisiz Liderlik ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

Bu bölümde sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarından ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerileri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını tespit etmek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı kullanılmıştır ve test sonuçları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Sınıf Öğretmenlerinin İlgisiz Liderlik Anlayışları ile İletişim Becerileri Arasındaki Korelasyon

		Kendini İfade Etme Boyutu	İletişime Özen Gösterme	İletişim Kurmaya İsteklilik	Etkin Dinleme	İletişim İlkelerine Uyma
İlgisiz Liderlik	Pearson Korelasyon (r)	-,357**	-,337**	-,285**	-,371**	-,195**
	p	0	0	0	0	0,001
	n	311	311	311	311	311

**p<,01

Yapılan analiz sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan kendini ifade etme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,357$, $p<,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin ilgisiz liderlik eğilimleri arttıkça, kendini ifade etme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Analizler sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişime özen gösterme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,337$, $p<0,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin ilgisiz liderlik eğilimleri arttıkça, iletişime özen gösterme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Tablo 3'teki verileri inceleyecek olursak, sınıf yönetimi anlayışlarından olan ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişim kurmaya isteklilik becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,285$, $p<0,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin ilgisiz liderlik eğilimleri arttıkça, iletişim kurmaya isteklilik becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Bulgulardan hareketle, sınıf yönetimi anlayışlarından olan ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan etkin dinleme becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,371$, $p<0,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin ilgisiz liderlik eğilimleri arttıkça, etkin dinleme becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Yapılan analizler sonucunda, sınıf yönetimi anlayışlarından olan ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutu olan iletişim ilkelerine uyma becerisi arasında negatif yönlü bir ilişki vardır ($r=-,195$, $p<0,01$). Analizlerden hareketle, bireylerin ilgisiz liderlik eğilimleri arttıkça, iletişim ilkelerine uyma becerilerinde azalma meydana geldiği söylenebilir.

Bu bulgulardan hareketle ilgisiz liderlik eğilimi fazla olan sınıf öğretmenlerinin iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma becerilerinin azaldığı söylenebilir.

4.TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmanın sonuçları bu bölümde tartışılacaktır.

4.1. Sınıf Yönetimi Anlayışları ile İletişim Becerileri İlişkisi İle İlgili Tartışma

Araştırma bulgularına bakıldığında, sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasında pozitif, yüksek düzeyde ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuç, sınıf yönetimi anlayışları ile iletişim becerileri arasında ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik etkinliklerin onların sınıf yönetimi anlayışlarının da iyileşeceği ve günümüz eğitim sistemi içerisinde istenilen yönetim anlayışlarını benimseyecekleri söylenebilir. Sınıf yönetimini bir bütün olarak ele aldığımızda yönetim sürecinde iletişim becerilerinin rolü yadsınamaz. Eğitim sisteminin en küçük alt birimi olarak sınıf, öğrenci-öğrenci, öğrenci-öğretmen etkileşiminin gerçekleştiği, insanın insanla, toplumla karşılaştığı yerdir ve bu iklimde iletişim olmadan eğitim ve öğretimin gerçekleşmesi düşünülemez. Hamann, Lineburgh ve Paul (1998) etkili öğretim ve iletişim becerileri arasında ilişki olduğunu bildirmektedir. Sınıf içerisinde öğrenme aktivitelerini örgütlemek için öğretmen tarafından kullanılan öğretim aktivitelerinin hepsi olarak tanımlanan sınıf yönetimi (Hasselhorn ve Gold, 2006), alan yazında güçlü olarak vurgulanan iletişim becerileri ile bağlantılıdır.

4.2. Demokratik Liderlik Sınıf Yönetimi Anlayışı ile İletişim Becerileri Alt Boyutlarının İlişkisi İle İlgili Tartışma

Araştırma bulguları, demokratik liderlik sınıf yönetimi anlayışı ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında pozitif, yüksek düzeyde ilişki olduğu yönündedir. Bu sonuç, demokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında yüksek düzeyde ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçlara bakılarak iletişim becerileri yüksek düzeyde olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi sürecinde demokratik sınıf yönetimi anlayışını benimsedikleri söylenebilir. Yani sınıf yönetim sürecinde kendini ifade eden, iletişime özen gösteren, iletişim kurmaya istekli, etkin dinleyen, iletişim ilkelerine uyan sınıf öğretmenlerinin sınıflarında demokratik bir atmosfer oluştuğu söylenebilir. Sınıf ortamında oluşturulan bu demokratik atmosfer, öğrencilerin bireysel olarak demokratik tutumlarının gelişmesine ve toplumun bir parçası olarak demokrasi eğitiminde de faydalı olacağına kanıt gösterilebilir. Terzi'nin, (2001) sınıf içi kurallara uymayı öğrenen öğrenciler, daha sonra demokratik toplumu düzenleyen kuralları ve ilkeleri benimseyen bireyler olacaktır şeklindeki açıklaması bu düşüncüyü desteklemektedir. Büyükkaragöz ve Kesici (1996) "Öğretmenlerin Hoşgörü ve Demokratik Tutumları" adlı çalışmada, ilköğretim öğretmenlerine "Demokratik Tutum Ölçeği" uygulamışlardır. İlkokul öğretmenlerinin büyük çoğunluğu hoşgörünün

demokrasinin temeli olduğu ve demokrasinin kalıcılığını sağladığı, demokrasilerde insanların birbirlerine davranışlarının temelinde saygı olduğunu, toplumlarda demokratikleşmenin sağlanmasında, insanlar arasında kurulacak olan iletişim, hoşgörü, sevgi ve saygı ortamına ihtiyaç olduğunu ve demokrasinin uygulandığı toplumlarda hoşgörü, yardımlaşma ve işbirliğinin ön planda olduğunu düşünmektedir (Akt. Güler, 2003:26).

Sınıf ortamında etkili bir iletişimin gerçekleşebilmesi için öncelikle öğretmen ve öğrenciler arasında sağlıklı bir iletişim kurulmalıdır. Çok yönlü iletişim sağlıklı iletişimin temelini oluşturur. Çok yönlü iletişim ise ancak demokratik ortamlarda gelişir (Beyaztaş, 2009:105). Demokratik iklimin yaratıldığı sınıflarda sağlıklı bir iletişim kurulur ve öğrenciler bu sınıflarda öğrenmeye meraklı, derse güdülenmişlerdir. Öğrencinin ve öğretmenin başarılı olduğu sınıflar etkili iletişimin kurulduğu demokratik sınıflardır denilebilir. Aspy ve Roebuck'a (1997) göre; sınıfta öğrencileri ile iyi iletişim içerisinde olan öğretmenler, aynı zamanda başarılı bir çalışma ortaya koyan ve öğretim etkinliğini başarılı bir biçimde yerine getiren öğretmenlerdir (Akt. Güven, 2004:16). Ilgar (2005) sınıf içinde öğretmen ile öğrenci, öğrenci ile öğrenci arasında sürekli bir iletişim ve etkileşim söz konusu olduğunu belirtmiştir. Hoşgörür (2006) ise sınıf içi iletişimde öğretmen ve öğrenci ön plana çıktığını ve sınıfta öğretmeni ile iletişim kurup öğrenen öğrenci, aynı zamanda sınıfta bulunan diğer akranları ile iletişim kurarak onlarla birçok şeyi paylaşmakta ve öğrenmekte olduğunu açıklamaktadır.

Öğretmenlerin iletişim becerileri, sınıftaki öğrenme ortamını, grup çalışmalarını, etkinliklere öğrenci katılımını etkiler. Örneğin öğrencilerle başarılı bir iletişim kuran öğretmenlerin sınıfında öğrenciler, derse katılmaya daha istekli, özgüvenleri gelişmiş, kendini daha rahat ve güzel ifade eden, sosyalleşebilen, demokratik yaşama katılım sağlayan ve demokrasiyi benimsemiş, eşitlikçi bireyler olarak yetişebilir. Hutchinson ve Beadle (1992) öğretmenlerin iletişim tarzlarının öğrenci katılımını nasıl etkilediğini belirlemeyi amaçladıkları çalışmalarında, öğretmenlerin iletişim tarzları ile sınıf iklimini rahatlatabilecekleri; öğrenci katılım oranlarının öğretmenlerin iletişim tarzlarından etkilendiği, cinsiyete yönelik beklenti farklılıklarının öğretimde öğretmenlerin demokratik davranışlarını olumsuz etkilediği ve bunun da öğrencilerin dersi katılımını azalttığı; öğretmenlerin öğrencileri kendilerini grup sürecinde daha rahat, öğrenme-öğretme sürecine katkı getirenler olarak daha değerli hissetmelerini, kendilerine daha fazla güven duymalarına olanak sağlamalarının ve iletişim tarzlarını öğrencileri ile uyumlu duruma getirmelerinin, eşitliğe dayanan bir öğrenme çevresi ile olası kılınabileceği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Demokratik sınıf yönetimi anlayışının benimsendiği sınıflarda, bireyler toplumsallaşmayı, farklılıklara saygı göstermeyi, farklılıklarımızın bizi zenginleştirdiğini öğrenirler. Bu öğretiler, kalabalık bir nüfusa sahip olan ve birçok etnik kökeni bünyesinde barındıran ülkemizde, bireylerin farklılıklara saygı göstermelerini, insanlara karşı daha duyarlı ve hoşgörülü olmalarını, toplumla barışık olmalarını sağlayabilir. Bu ülkemiz adına bize büyük bir kazançtır.

Demokrasinin yaşamımızda sağlam bir şekilde yer almasını, yaşantımıza yerleşmesini, hak ve özgürlüklerin bilinip hayata geçirilmesini sağlamak için okullar çok önemlidir, çünkü demokratik, hak ve özgürlüklere değer veren bireyler ancak eğitim yoluyla yetişir. Demokrasiyi geliştirecek olan nesilleri yine geleceğimizi aydınlatacak olan demokratik öğretmenler yetiştirecektir. Bu konuda öğretmenlerimize, okul yöneticilerimize önemli görevler düşmektedir.

4.3. Otokratik Liderlik Sınıf Yönetimi Anlayışı ile İletişim Becerileri Alt Boyutlarının İlişkisi İle İlgili Tartışma

Araştırma bulguları, otokratik liderlik sınıf yönetimi anlayışı ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında negatif, yüksek düzeyde ilişki olduğu yönündedir. Bu sonuç, otokratik liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında yüksek düzeyde negatif yönlü ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçlara bakılarak iletişim becerileri düşük düzeyde olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi sürecinde otokratik sınıf yönetimi anlayışını benimsedikleri söylenebilir. İletişim becerileri düşük olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi sürecinde öğretmeni merkeze alan klasik (geleneksel) bir yönetim anlayışı benimsedikleri düşünülebilir. Bu sınıflarda tüm kararları öğretmen alır ve öğretmen tüm öğrencilerden bu kararlara uymasını bekler. İstenmeyen davranışlar sergilendiğinde öğrenciler cezalandırılır ve istenilen davranışlar sergilendiğinde öğrencilerin davranışları ödüllendirilir. Sınıfta tek otorite öğretmendir. Öğretmenler istenen sınıf iklimini oluşturmak için her zaman cezalandırıcı yönetici rolünü oynamaktansa öğrenmeye yardımcı olan saygılı ve demokratik yönetim anlayışını benimsemelidirler

(Beyaztaş, 2009:79). Bireylerin sınıftan topluma ulaştıkları varsayıldığında, öğrencilerin sınıfta öğrenme sürecinde etkin rol alması, karar sürecine katılması bireyin toplum tarafından benimsenen kuralları daha çok içselleştirip bu kurallara uymasını sağlayabilir. Ancak otokratik yönetim anlayışının benimsendiği sınıflarda bireylerin sınıf ve toplum kurallarını daha zor içselleştirdiği ve kurallara uymakta zorlandığı, bunun da toplum açısından fayda sağlamayacağı yorumu yapılabilir. Terzi'nin (2001) "Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Anlayışlarına İlişkin Görüşleri" adlı araştırmasında da öğretmenlerin kuralları tek başına belirledikleri sonucuna varılmıştır. Bu durum klasik yani öğretmen merkezli bir eğitimin yansıması olarak düşünülebilir. Oysaki sınıf kurallarını ve ilkelerini öğretmen öğrencilerle belirlediğinde, öğrenciler kural koyma işine katıldıkları için bu kuralları daha iyi özümseyebilmektedir. Saban (2000); okuldaki yetişkinler tarafından hazırlanan kurallara öğrencilerin harfiyen uymalarını beklemek, onların gerçek hayatta kendi başlarına sağlıklı karar vermeleri için gerekli olan becerileri kazanmalarına ket vurduğunu, çocukların da okuldaki diğer yetişkinler gibi özerk olmaya ihtiyacı olduğunu ve gerçekte öğrencilere seçenekler sunmanın demokratik yaşamın bir gereği olduğunu belirtmiştir.

4.4. İlgisiz Liderlik Sınıf Yönetimi Anlayışı ile İletişim Becerileri Alt Boyutlarının İlişkisi İle İlgili Tartışma

Araştırma bulguları, ilgisiz liderlik sınıf yönetimi anlayışı ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında negatif, yüksek düzeyde ilişki olduğu yönündedir. Bu sonuç, ilgisiz liderlik ile iletişim becerileri boyutlarından kendini ifade etme, iletişime özen gösterme, iletişim kurmaya isteklilik, etkin dinleme ve iletişim ilkelerine uyma arasında yüksek düzeyde negatif yönlü ilişki olduğu anlamına gelmektedir. Bu sonuçlara bakılarak iletişim becerileri düşük düzeyde olan sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi sürecinde ilgisiz sınıf yönetimi anlayışını benimsedikleri söylenebilir. İletişim becerileri daha az gelişmiş olan ilgisiz öğretmenler, sınıflarında etkili bir iletişim kuramadıkları zaman sınıflarında disiplinsizlik, başıboşluk, güçsüzlük durumları ortaya çıkabilir, öğrenciler öğretmenin yöneticilik ve yönlendiriciliğini hissetmezler. Sınıfta yönetimsiz, kuralsız, her şeye öğrencilerin karar verdiği bir sınıf iklimi oluşabilir. Bu da öğrencilerin toplumsal yaşantıda da yönetilmeyi kabul etmemelerine, disiplinsiz bir şekilde yaşamalarına sebep olabilir. Özellikle ilkökul düzeyindeki bireylerin yaş grubu özellikleri dikkate alındığında, bu anlayışla yönetilen öğrencilerin daha sonraki eğitim kademelerinde sorunlar yaşayacağı, topluma uyum sağlama sürecinde zorluklar çekeceği söylenebilir. Bu yönetim anlayışını, ilkökul kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin benimsemeleri, öğrencileri olumsuz etkileyebilir. Ilgar (2005) 'e göre, bu yönetim tarzı ancak her bireyin kendi kendini yönetme yetenek ve özelliğine sahip olduğu daha üst sınıflarda benimsenebilir.

5. ÖNERİLER

Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi anlayışlarını geliştirmek için, haziran ve eylül seminerlerinde hizmet içi eğitim programları konulabilir.

Sınıf öğretmenlerinin iletişim becerilerini geliştirmek hizmet içi eğitimler verilebilir.

Öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışlarının ve iletişim becerilerinin geçmişteki yaşantılarından, kişilik özelliklerinden, ailesinden etkileneceği için, üniversite sınavlarında çoktan seçmeli sınava ek olarak adaylara kişilik testi, iletişim becerilerini ölçmeye yönelik testler uygulanabilir.

Eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğretmen adaylarının iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik olarak uygulamalı dersler programa konulabilir.

Sınıf öğretmeni adaylarına ve sınıf öğretmenlerine demokrasi eğitimi verilebilir.

KAYNAKÇA

Aydın, A. (2004). *Sınıf yönetimi*. (5. Baskı). Ankara: Tekağaç Eylül Yayıncılık.

Aydın, E. (2012). *Üniversite öğrencilerinin boş zamanlarını değerlendirmeleri ile sosyal uyum ve iletişim becerileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Trabzon:Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

Bugay, A. ve Korkut-Owen, F. (2016). *İletişim becerilerinin yordayıcıları: Bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı, benlik saygısı, dışa dönüklük ve cinsiyet*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12 (2), 542-554.

Bursalıoğlu, Z. (2002). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış*. (12. Baskı). Ankara: Pegema Yayıncılık.

- Büyükkaragöz, S ve Çivi, C. (1999). *Genel öğretim metotları, öğretimde planlama ve uygulama*. (10. Bası). İstanbul: Beta Basın Yayım Dağıtım.
- Çakmak, M. (2005). Sınıf ortamı ve grup etkileşimi. L. Küçükahmet (Editör). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, (s. 23-41).
- Erden, M. (2005). *Sınıf Yönetimi*. İstanbul.
- Gençer, A. (2002). *Öğretmenlerin İş Doyumu ile Mesleki Tükenmişlik Düzeyleri Arasındaki İlişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Hamann, D. L., Lineburgh, N., Paul, S. (1998). *Teaching Effectiveness and Social Skill Development Journal of Research in Music Education: Vol. 46 Issue 1, p87-101, 15p*.
- Hutchinson, Leynn M. And Marry E. Beadle (1992). *Professors Communication Styles: How They Influence Male And Female Seminar Participants*, Teaching&Teacher Education. Volume:8, Issue:4.
- Ilgar, L. (2005). *Eğitim Yönetimi Okul Yönetimi Sınıf Yönetimi*, 3. Baskı. Beta Basın Yayın Dağıtım, İstanbul.
- Kaya, Z. (Editör). (2006). *Olumlu öğrenme ortamı oluşturma. Sınıf yönetimi*. (6. Baskı). Ankara: Pegem Yayınları, (s. 115-148).
- Korkut-Owen, F. ve Bugay, A. (2014). *İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması*. Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(2), 51- 64.
- Korkut-Owen, F. ve Demirbaş-Çelik, N. (2017). *Yetişkinlerde kişilik özelliklerine göre iletişim*. 18-21 Ekim 2017 tarihlerinde gerçekleştirilen I. Uluslararası Akademik Çalışmalar Kongresi'nde sözlü sunulan bildiri. <https://www.inescongress.com/>
- Terzi, Ç. (2001). *Öğretmenlerin sınıf yönetimi anlayışlarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Turan, S. (2004). Sınıf yönetimi. (Edt: Mehmet Şişman ve Selahattin Turan). Ankara: PegemA- Öğretimi Yayınları
- Yüksel, A. (2013). *Sınıf öğretmenlerinin sınıf yönetimi becerilerinin değerlendirilmesi (Afyonkarahisar ili örneği)*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.